

ارامنه و مطبعه سی

استانبولده باب عالی چاده

سنده قره بت کشتخانه سی

درج ایدلین اوراق اعاده

اولتاز

باش محرری :

صالح ذکی

بدل اشترا

پوسته اجرتیه برابر

ست لکی ۵۰ غروش

اقی آتلی ۳۰ »

نسخه سی ۱ غروشه

سَمَاءُ بِنْتُ مُسْلِمٍ خَتْمُهَا

بِنْتِ خَتْمِهَا خَتْمُهَا خَتْمُهَا خَتْمُهَا

فرانسه رئیس جمهوری موسیو فلیکس فور حضر تلری

بوفوجيلرك صورت اعمالى بروجہ آتی تعريف
وايضاح اولنور شولہ کہ :

اول امرده فيرملر آيقلا ندقن صوكره آزار آزار
برصو چرخى درونہ وضع اولنورق بوچرخ انلرى
ياواش ياواش اينجه برخور حالته ايصال ايدر . بوخور
مطلوب اولان درجہ متاننى كسب ايدنجه چرخك آلتند
بولنان يردپويه كچركه بوراده خورلر ايسيتنان شكللى
ويرمكه مخصوص آلت موجوددر .

بو آلتند خور معدنى برسوزكچك كلرك برسوزكچ
الباقى آلقور وبونلرك صولرىني آقيدير . سوزكچك قسم
فوقانيسى برطاق سيلينديرلرله تماس ايدوب بوسيلنديرلر
اوزرندهكى مختلف قطرده طومارلر اوزرينه كاغد خورى
بايلير .

سوزكچك آلتند اولوب فوقانى سيلينديرلر اتصال
وارتباطى بولنان برجنديره خوزك بوسيلنديرلر اوزرينه
طاغلىنى تسهيل ايدر . طومارلر اوزرينه ترا ك ايدن خور
كافى برطبقه حاصل ايدنجه بو طبقه آتوب قورونمغه
مخصوص محله كوتورلور .

بونلر قورودقن صوكره كنارلرى وپروزلرى
دوزلديلير وال ايله ويايياره كاغدى ايله جالانديريلير .
فوجى قباق وديبلرى هرسانتيقرو مريئند ۴۳
كيلوغرام قدر برتضييق حصوله كينون برصو جذره
سند خورله اعمال اولنور .

واريلار خار جا تلون اولنيلير .
بو يولدهكى كاغد واريلار اعمالا تخانه سى برعوا قابر
يقه سنه م برط بولنورسه مقواما كنه لندين آرتان يارچلرك
كافيسى استعماله صالح اولدينى چهنله فائدهلى اولور .

مقاله مخصوصه

آثار اسلاف

۶

كتاب مجطى

بومقاله مزده موضوع بحث انتخاب ايديلن كتاب

مقاله خاصه

حوادث مدنيه : فوجى اعلى صنعتى — مقاله مخصوصه :
آثار اسلاف : كتاب المجطى — تراجم احوال : اوده قس
حكيم شير (هلوانج) ك ترجمه حالى [مايبد عدد : ۱۹۹] —
متنوعه : براكول ، ايلك ، آلو الويعان ، ياخود خانه ايون
فى اكجه : كوزك وضعيت غير مكمله سندن متولد غلط حس

حوادث صنعتى

كاغدن فوجى اعمالى صنعتى

كچن ۱۸۹۴ سنه سنده فرانسه مالمكندمه اوزومك
غايت مبذول اولمى حسييله بو محصولك برقميله شرابلر
يانلش وبونلرك محافظه سى ايجون بالطبع مقصدار كللى
فوجيلره لزوم كورنمشدى . حال بوكه فرانسه ده
فوجيياق صنعتى صنايع سارم نسبتله هنوز يك اوقدر
ترقى ايدمديكندن خارجلن فوجى چاپ وادخانه مجبوريت
الورمش وشومجبوريت ايسه ارباب صنعت ايله بوايشده
علاقه دار اولنلرى كنهله فوجى اعمال ايدمك اوزره
بعض ممالكده اولدينى كى برطاق ماكنلر استعماله
سوق ايلشدر .

آمريقاده فوجيلرك ماكنه ايله اعمالى بك زياده
توسع وترقى ايتديكندن اوروياجه دخی بواصولك تطبيق
واجراسى موجب فوائد ومحسنات اوله جنى دركادر .
انكارترده مهم برعويانیه موسسويو ژ . ر .
نام ذالك اصولى وجهله كاغدن فوجيلر اعماله باشلامش
وبوندن نتايج حسنه حاصل اولمشدر . انكاز فابريقه
طورلرى بونك ايجون كاغده خورى باموق فيونلرى
ياچاوره اسكى كاغده اسكى ايب وحق سخنيان يارچلورى
كې متنوع رسوب ليقينى استعمال ايدبورلر .

بوصورته اعمال ايديلن واريلار اسطوانى الشكل
وياحدت شكلنددر . بونلر عادى واريلار كى طايافلى
اداورد ايدر .

جغرافیه‌لرک انشاسنه مقتضی اولان معلوماتی ده اوراده جمع ایتدیکی جهته، اول زمان، کتاب مذکورک جغرافیه اولان خدمتی ده انکار اولمه من.

تاریخ میلادک ۱۴۰ نجی سنه‌نه طوغری (بطلیوس) طرفندن تالیف ایدلش اولان بو کتابک اصل اسمی (Μεγίστη) [بک بیوک دیمکدر] اولوب مؤخرأ صریحاً "نحر بالمجسطی" ديه لسانلرینه نقل ایتدیکلری کی اوز و پالیرده صر بردن آله‌رق [Almagest] دیشلردر. کتاب مذکور اون اوج کتابی [۱] شامل بر اثر بهمتا اولوب آندن مقدم فن هیئته بویه بر کتاب دها تالیف اولغامشدر.

• بعض محققین دیمشدر که :

هیج رفته جمع مسائل فی جمع ایش بر کتاب یوقدر . الا بو صورتده اوج کتاب تالیف اولغامشدر که اولکیسی علم منطقده "کتاب ارسطو" ایکنجیسی علم هیئته "کتاب مجسطی" اوچنجیسی علم نحوده "کتاب سیویه" در .

کتاب مجسطی به سوکرملری متقدمین طرفندن شرحلری یازلش ایسه‌ده بوئر میانشده اک معتبر واک مشهوری دزدنجی عصر میلادیده (اسکندریه) دارالفنون فی تربین ایدن ریاضیوندن (ثاون) [Théon] و (قبوس) [Papus] ک یامش اولدقلری شرحلدر .

(ثاون) ک یازمش اولدینی شرحلک الله موجود اولان نسخهمسی مجسطیک اونجی کتابنه قدر اولوب متابقیسی طوفان زمانه ایله محو و نابود اولمشدر .

(قبوس) ک شرحنه کاتجه : بوده کاملاً محو اولمش و یالکر مجسطیک بشخی کتابنه طلد بعض پارچه‌لرینه تصادف اولنه بئلشدر .

شوراسی شایان دقتدر که کتاب مجسطی بر جوق کیسه‌لر طرفندن اورویا لسانلرینه ترجمه اولدینی حالده

[۱] بوراده کتاب لفظی معنای مشهوری اولان بر جلد دوت اولوب بلکه بر فکت عین جفسدن اولان مسائل ودعاویسی حاوی مقاله دیمکدر .

از منه قدیمه‌ده کلان راصدلرک سرافرازی مشهور (بطلیوس) [Ptolémée] ک انفس ائاری بولسان واون درت عصر برمدت بین‌العلم هیئتک اس‌الاساسی اولوق اوزره قبول اولنان "کتاب مجسطی" [Almagest] در .

مورخین قدیمه (بطلیوس) ک (فیلونز) [Pluse] شهرنده تولد ایش اولدینی بیان ایتشلر ایسه‌ده مؤخرأ (بطلیه) [Ptolémaïde] ده دنیایه کلرک ایکنجی عصر میلادیده برجیات بولندینی ظنی میدانه جیقمشدر.

• مجسطی " نک مندرجاتی یالکر جه (بطلیوس) ک محصول فکره، اولیوب کندندن مقدم کلان کافه هیئتشد سائک نتایج تحریات و کشفیاتیه جامع بولمشدر .

کتاب مذکورده (بطلیوس) ک ذاته طلد کشفیاتک بری و بلکه برنجیسی، اعظم ریاضیوندن (لابلاس) ک بیانشه کورده، "حرکت قمرک عدم تساوی" [Evecton de la lune] سنک کشفی درکه بو حادثه‌نی ده اک اول خبر ویرن مشهور (ارخس) [Hipparque] در .

چونکه راصد مرقوم، کندنی زمانه قدر قمرک حرکاتی حقتده قبول اولنان صورتک، تربیع زمانلرندمکی رصدا نه توافقی ایتدیکنه دقت ایشدی . ایشته (بطلیوس) مومی ایلک اخطار ایتدیکی بو انتظامسزلانی تدقیق و قیفی بالتقدیر حادثه معلومه‌نی ایضاحه موفق اولمشدر .

فی الحقیقه قمرک بر محیط دایره اوزرنده حرکت ایتدیکنی و بو محیط دایره‌نک مرکز فی — مرکز ی، ارض اطرافده دور ایلن — دیگر بیوک بر محیط دایره اوزرنده و شو بیوک دایره‌نک جهت دورانه مغایر بر صورتده حرکت ایتدیکنی قبول ایشدر .

(بطلیوس) اولجه (ارخس) طرفندن کشف اولنان بر حادثه‌نک — که اعتدال نقطه‌لرینک تحویلدر — سختی ده تحقیق ایشدر .

بوندن ماعدا مومی ایسه مواقع معلومه‌نک طول و عرض جغرافیایی "مجسطی" به درج ایدره کر خطه

فقط بونارخیدن تقریباً بر عصر اول [George] نامند بر ذات طرفدن کتاب مجسطی لسان یونانیدن لاتینیه ترجمه ایدلشدز که بونسخه برخیلی مدت روماده محافظه ایدلشدن صوکره نهایت ۱۵۰۷ سنه سنده و نندیک شهرنده و ۱۵۴۰ و ۱۵۵۱ سنه لرنده (بال) شهرنده طبع و نشر ایدلشد.

بوندن ماعدا ۱۵۳۶ سنه میلادیه سنده (والدر) [Walder] (بال) شهرنده کتاب مجسطیک متن یونانیسی — (ناون) که شرحیه برابر — طبع ایدلشد.

بوکونکی کون کتاب مجسطیک ال بیوک برمنیتی بر جوق رسدات قدیمه بی جامع بولنشد. یوقسه رسدات مذکوردهن (بطلیوس) استنتاج ایدیک نتایج — که کلاً مغایر حقیقتدر — کان لم یکن حکمندهدر.

(بطلیوس) که بروجه بالا خلاصه بیان اولنان «مجسطی» نامند کی هیئت کتابندن بشقه برده «مبحث ضیا» به دار برکتابی وارد که بونده انکسار حادثه سندن دورودراز بحث ایدلشد.

موسی الیک ده بل جوق اناری اولدینی و از جمله موسیقی. تقویم التواریخ (قرونولوژی) فن بسیطه (غنومیق) و میخانیک فلزیسه دار تألیفاتی بولندی بی بیان اولنیور ایسده نه فاده که تألیفات مذکوردهک هیچ بری بزه واصل اوله مامشد.

(بطلیوس) که اناری هان هر اسانه ترجمه اوله ورق طبع ایدلشد. نسخ مطبوعه میاند ال مشهور لرندن برنجیسی: (بال) شهرنده ۱۵۴۱ سنه سنده لاتینیه [Ptolemaei opera amnia Proter geographiam latin versa] نامنده طبع اولناید که بونسخهک استمی ناقص اولدینی کی دروننده کره مسطحه [Planisphère] بخاریده موجود دکلد.

انگلیسی ۱۵۶۲ و ۱۵۷۲ سنه لرنده روماده [Ptolemaei opera amnia Proter geographiam latin versa] نامنده طبع اولنان نسندهدر.

بو شر حلردن بریسی بیه، هیچ برکیسه طرفدن سنه اجنیه نقل ایدلشد.

هجرت نبویهک ۲۱۲ نجی و میلادک ۸۲۷ نجی سنه سنده مشهور (مأمون)، الیک دفعه اوله ورق کتاب مجسطی بی عربیه ترجمه ایدلشد.

روایتیه نظراً (مأمون) یونان حکمداری اولان اوخجی (میشل) آجش اولدینی محاربه ده غالبیتی قزانش و شرط مصالحه اوله ورق حکمای یونانیه طرفدن یازمش اولان کتب نفیسه دن برر نسخ سنک اعطاسی حکمدار موسی الیه تکلیف ایتش در که شووقه مشار الیهک نه درجه علوم و فنونک حامیسی اولدینی اثبات ایتکه و نامی تاریخ علومده الی الابد کال تعظیم الیه یاد ایدلر مکه مع زیاده کافی بولنشد.

ایسته یونان حکمداری طرفدن قضیئات حربیه مقامنده اوله ورق جناب مأمونه و رملش اولان کتب نفیسه عربیه ترجمه اولدینی صروده (بطلیوس) که کتابی ده «تحریر المجسطی» نامی نختنده ترجمه ایدلشد.

تحقیقات واقعیه نظراً کتاب مذکور الیک دفعه عربیه ترجمه ایدلر «حجاج بن یوسف» نامنده بر مسلمان الیه (سرجیوس) نامنده بر خرسیتیان اولوب فقط مؤخرأ بر جوق عثمانی عرب مجسطی به شر حلر یازمشلر در که بولر میاند ال مشهور لری (ناب بن قره) الیه (نصیر الدین طوسی) در.

اون اوخجی عصر میلادیه ایکنجی (فره دریق) — علم هیئت میل و محبتی اولدینی جهته — کتاب مجسطی بی ترجمه عربیه سندن لاتین لسانه نقل ایدلر دیک کی یه او عصر میلادی انجمنده (ژرار دو قره مون) دیکر بر ترجمه سی ده ایتشد.

«تحریر المجسطی» الیک دفعه لاتینیه اوله ورق ۱۵۱۵ تاریخنده و نندیک ده طبع ایدلش و احتمالاً نظراً بونسخه مطبوعه یه اساس اولان نسخه اولجه (ژرار دو قره مون) [Gérard de Crémon] طرفدن ایدیلن ترجمه دن عبارت بولنشد.

قطعه اترنده مسئله مذکورې حل اېچون مومي الهك كوسترېكي اصولي مدح وستايشه سولېشدر .

معمايه (اوطوقوس) بوضورت حلك كنديسنه راجع اولديغني ادعا ايتش اولوب نه فائده كه بونك حقيقه هانكيسنه راجع اولديغني تعين اېچون مقتضى اولان وسايط كلياً مفقود بولغشدر . يالكر شوراسي معلوم ومحقق كيدير كه (اودوقس) (افلاطون) ك معاصر يندن ومومي الهك شاكر دانندن اولوب علوم رياضيه نك ترقيسـنه خدمت ايتشدر . قتلوع مخروطياتك نظريه سني اولدقچه منظم دنيله حك بر صورته نشر وتعليم ايتش وحتي تضعيف مكب مسئله سنده بونلردن بريني استعمال دخي ايتش اولديغندن متاخرين نظرنده مخنيات مذكور مك موجود حقيقيسي اولوب اولديغنده شبه ايلدكدهدر .

والحاصل مشهور (ارشيد) ك بوباده كي شهادتي مومي الهك وجوده كنيرديكي كشفيات هندسيه نك قيمت واهميتنه دار هيج بر شهبه برافامشدر . في الحقيقه (ارشيد) «كتاب الكره والاسطوانه» سنده مخروط واهرامك مساـ حلخري بولان مومي اليه اولديغني صراحت بيان ايتشدر . مشهور ازيميري (ثاون) [Théon] ككي بعض شارحدرده (اقليدس) ك بشخي كتابنده مندرج اولان تناسب نظريه سني اك اول وضع ايدن مومي اليه اولديغني بيان ايتشدر .

فقط (اودوقس) ك اصل شهرتي هيئت وجغرافياده كي كشفياتسـنه مبذدر . (سـنك) [Sénèque] ك قولنجه مومي اليه بر چوق زمان مصرده اقامت ايدهرك اوراده اكساب معلومات ايتش اولديغنه وحتي اجرامك حركاتي نظريه سني هنوز يونانيلير طرفندن معلوم اولديغني بر زمانده يونانسـنه نقل ايلدكـنه ذاهب اولمشدر . فقط بوندن بر قاچ عصر موكره مشهور (برخس) [Hipparque] ك يونانيلير طرفندن هنوز مجهول اولان بونظريه ي اثبات اېچون ارسادات لازميه دسترس اولديغني درخاطر ايديليجه بوروايتك يالان دكل ايسده ياكـش اولديغنه حك اولنور .

اوشخبيسي (بال) شهرنده ۱۵۳۶ سنه سنده و (ونديك) ده ۱۵۵۸ سنه سنده : Ptolemæus] planispherum sphaera atque astrorum caelestium ratio, natura et motus] طبع اولان نسخهلردر .

دردنجيبي (لوندزه) ده ۱۶۲۰ سنه ميلاديه سنده Ptolemæi de Hypothesibus planetarum, Procli sphaera] نامنده طبع اولان نسخهلردر .

بشخيبي پارسده ۱۶۳۰ [Ptolemæi liberde apporentiis inerrantibus] ناميله نشر ايدبان مطبوع نسخهلردر .

التنجيبي (ليون) ده ۱۵۳۵ سنه سنده [Géographie] ناميله طبع اولان نسخهلردر .

برده (بطليموس) ه اسناد اولان بر مقاله حكيمه واردركه مقاله مذكور ۱۶۶۰ سنه ميلاديه سنده پارسده (بوليو) [Boulliau] طرفندن فرانسزجه بر ترجمه اولهرق [Traité du jugement de l'empire de l'ame] ناميله طبع ايدلشدر .

ص . ذ

تراجم احوال

اودوقس

(اودوقس) [Eudoxe] . مشاهير مهندسين وهيئتشناساندين اولوب قبل الميلاد بشخي عصرده (كنيد) [Cnide] ده تولد ايتش وميلاددن ۳۵۰ سنه مقدم وفات ايتشدر .

مومي اليه (افلاطون) ك تاسيسكرده سي اولان اقادميانك يتشدرديكي مشاهيردن اولوب نامي بعض شراح كتابليله اسكندريه رياضيونك اترنده وتضعيف مكب مسئله سي بحثنده دفعا تله ذكر اولمشدر .

(اراتوستن) . بزه قدر واصل اولان بر كوچوك